

Weöres

Weöres

A teljesség felé Emlékkiállítás
Weöres Sándor születésének
100. évfordulója tiszteletére

Berzsenyi Dániel Könyvtár
Szombathely, 2013.

A kiállítás szervezője és a katalógus szerkesztője: **NAGY ÉVA**
Országos Széchy Elek Társaság
Családi: **CSENYI KATALIN**
Tervező: **NEMETI DIÁNYÓK** Alap Könyvtárával közösen
Készítette: **BEKÁSI DÁVID** Előzetes
Fotókat: **PAULÓSI DR. TÓBI MÓRI**
Nyomda: **VERONICA** Szombathely

Weöres

A teljesség felé Emlékkiállítás Weöres Sándor
születésének 100. évfordulója tiszteletére

V

eö

res

Előszó

Könyvtárunk sokféle módon törekszik megfelelni a jogelőd 1880-as alapításától bizonyíthatóan vallott egyik legfontosabb kötelességének: forrásul szolgálni a tájhozai emlékezet generációs átörökítésének. A feladat teljesítését szisztematikus gyűjtő, megőrző és dokumentáló tevékenység alapozza meg, amelyre az egyéni igényeket elérő szakszűrés mellett ráépülnek a kollektív emlékezetet tápláló közösségi megnyilvánulások: a felmúzeumi érdekes történetek, és személyiségek életútjának, teljesítményének prezentálása bibbliográfiákban, előadásokon, kiállításokon, emlékkonferenciákon, legújabbban elektronikus dokumentumokban is.

Ebbe a sorozatba illeszkedik könyvtárunk májfajmegújító Weöres-kiállítása, amely nem csupán tekinthető táblákra rendezve mutatja be a 100 éve született, a vasi tájhoz ezer szállal kötődő Kossuth-díjas költő kivételes életművének választott metszetét, hanem aktivitásra hívó esaközökkel és módszerekkel további elmélyítést is kezdeményez. Az anyagot válogató és kiállítássá rendező Nagy Éva arra törekedett, hogy Weöres Sándor Vas megyei kapcsolatai tükrében vezesse végig a látogatót az eléggé sötét meg nem ismerhető életúton, középpontba helyezve a személyes és intézményes kötődéseket, a varázslatos líra interpretációjára ösztönző erejét. A Pávek családtól Csöngéig és a Gaudag Erzsébet-barátságon át a könyvtári olvasóközönségig, a verseket illusztráló mai fiatalokig szerelnélve a táblákat, olvasva, meghallgatva vers- és levélrészleteket belékelhetjük magunkat egy példásodan autonóm életet élő, ám közösségének léncseket felhalmozó alkotó elme formálódásába, kitéjesedésébe. A szemlélőt Sellyei Tamás Ottó méltó képi világa kalauzolja a gazdagító megismerésben.

A kiállítás látogatóinak munkatársaim részben is maradandó élményt kívánok.

PALLÓSNÉ DR. TOLDI MÁRTA PhD

a Berzsenyi Dániel Megyei és Városi Könyvtár igazgatója

Weöres Sándor

1913. június 22-én született Szombathelyen. A földművelő katonatiszt apa, Weöres Sándor és a művelt polgárcsaládból való anya, Blaskovich Mária egyetlen gyermeke.

„Itt csak nem minden falu vés és vés. Itt egyik községtől a másikig barzabokos, országbokos, kőma-övesen vándorlunk keresztül, barzday-jelenből a kőbe merrelvált történelmébe, az emberit vagy ember előtti ősiébe, és vissza a vasi szobrakészdebből a kőbe.” Vas megye, 1974. Előszó. Részlet

1918. A pápai evangélikus iskolában kezdte tanulmányait.

1919-től, amikor a családnak el kellett hagynia a várost, a csöngői evangélikus iskolában tanult.

„A csöngői léte egy négyzetes építvány volt, barzai tornáccal. Amint az volt a legkisebb, hogy a tornácnak a faló ablakai vége, pára, két szénák voltak, így ha nap rájuk sütött, füstösen sugárzott. A tornácra kilépett az ember egy nére. (...) A csöngői tanulóknak kitűnő emberek voltak.” Tibiás Áron interjúja. Életünk, 1975. 1. Részlet

1926–1932 között Szombathelyen, majd Győrön, Sopronban végezte középiskolai tanulmányait.

Weöres Sándor

A szerkesztő: ...

...

„Csak azt tudtam, ami érdekelt. És amolyán zsenély nem voltam, azokról szinte sejtélenem sem volt. Nem volt a tanáriusnak könnyű dolga velem, és bűt középiskolai pályán ennek megfelelően elég viharos volt. Szombathelyen kezdtem a középiskolát. Győrben folytattam és Sopronban végeztem be. Retörkölés volt mind a három. És utólag csodálom és kíváncsián tanulom történetét, hogy ennyire eltűnték farszínjátomat.” Moldován Dorothea: Beszélgetés Weöres Sándor és Károlyi Amy költőkkel. Forrás, 1972. Részlet

1928 júliusában megjelent első közleménye a szombathelyi *Hír* című folyóiratban.
1929-ben versei a *Pesti Hírlap* és a *Napkelet* közölte verseit.
1932-ben, a *Nyugat* 15-16. számában publikált először a folyóiratban.
1933-38 között Pécsen volt joghallgató, majd bölcsész; megismerkedett Fülöp Lajossal.
1934-ben megjelent első kötete (*Hűség om*, Pécs).

„A siker és az érdeklődés, talán éppen azért, mert olyan korán jelentek meg a verseim, megkérdőjeleltem bízom hogy: Tírnóvászton, ha pénzszagról, vagy más anyagiakról van szó, az más lapra tartozik.” Magyarország, 1935. január 20. Részlet

„A házasságok előtt én vidéki lényeg voltam, bol Pécsen, bol pedig Fehérváron vagy Csónán éltem. Állandó lakásban nem volt. És az élet első fix pontját, a leborongozást a házasság jelentett és hozta. Feleségemnek köszönhetően, hogy peti vagyunk, és nem küldöm abba a sorban, ami jobbat: Gyulát, Gulyás Pált, Oláh Andort és anyyi más vidéki költőket segítette.” Bertha Balcsú interjúja. Jelenkor, 1970. 12. Részlet

1935-ben Baumgarten-jutalomban részesült, Észak-Európába utazott. Megjelent *A hó és az ember* kötete.

1937-ben Baumgarten-díjat kapott. Távol-keleti utazást tett.

1939-ben a vers keletkezéséről érdekes önvallomásával (*A vers születése*) doktortelt.

Könyvtáros lett Pécsen, de sok időt töltött Budapesten is.

1943-ban Pestre költözött, ahol a Széchényi könyvtár munkatársa lett.

1944 júniusában, levélben megismerkedett Károlyi Amyval.

Az 1944-es harcok idején, Csöngérn tartózkodott. A front elvonulása után édesapjának segített a gazdálkodásban.

1947-ben Pestre költözött. Feleségül vette Károlyi Amyt. Hosszabb olaszországi tanulmányutat tettek.

...ol. Apjával

1949-től csak műfordításai és gyermekversei jelenhettek meg. Színes, dallamos versein nemzedékek nevelődtek (*Bóbóta*, 1955; *Tarka forgó*, 1958; *Zimacsím*, 1969; *Ha a világ régi lenne*, 1973).

„Gyermekversei, szándékosan, ritkán írtam. Az egészen egyszerű felépítésű versek válnak idővel folyamatos gyermekversűk.” Tamás Mertyhét interjúja. Népszava, 1970. április 25. Részlet

1950-ben az MTA Könyvtárában vállalt munkát.
1951-ben könyvtárosi állásból is elbocsátották. Kodály Zoltán támogatta, aki már a 15 éves lírikus versét is (*Öregék*) megzenésítette.

„Az Öregék című verset az Istenfény vagy Isteni Ára keramban írtam, és a Pesti Hírlap Művészetek rovatában jelent meg egy alkalomszerű fényképpel együtt. Kodály mester ezt látta meg, elolvasta és megzenésítette, aztán legnagyobb meglepetésemre levelet kaptam Kodály mestertől, melyben engedélyt kér az Öregék közreadására, kiadásra. Mondanom sem kell, hogy a legnagyobb megfeszítettség volt az szövegre, örömmel válaszoltam, és megköszöntem. Moldován Domokos: Beszélgetés Weöres Sándor és Kármolyi Amy költőkkel. Forrás, 1972. Részlet

1956 végén kiadták gyűjteményes kötetét, *A hallgatás teremté-e*.
1957-től 1964-ig ismét nehezen tudta megjelentetni írásait.

1959-ben feleségével Kínába utazott.
1964-ben a párizsi *Magyar Műhely* közreadja Weöres-számbát. A *Tűzút* című kötete előbb Párizsban, majd itthon jelent meg.

1966-ban Nyugat- Európában és az USA-ban járt.
1970-ben Kossuth-díjat kapott, amelynek pénzzutalmából megalapította a fiatal költők számára adományozható Pisztor Béla-díjat.
1980-as években számos verseskötete és színműveinek különböző kiadásai láttak napvilágot.

„Féltékeny magától adódik az, ami irodalmi műve felfedezhető, bábba teremt ki az ember, csak az vallhat meg belőle, ami az ember egész alkotással összhangban van. Semmilyen programos sem volt, rajtam csak úgy termettek a versek, mint fán a gyümölcsök.” Részlet a Magyar Rádió Társalgó című műsorából. 1982. augusztus 15.

*„Szuk! Kezünkük mekead...
Pisztor Béla-díj...
1970. 12. 7.*

1989. január 22-én halt meg Budapesten.

ÓCSKA SÍRVERSEK

(Itt nyugszik W. S.)

Mánikaréni káta... Már arcod esőben elővrad,
hűs földben kisimul csöngel boglya-hajad.
Mit bánod már, hogy sohasem születtek a lányok,
tündér sem szeretett, messze szaladt valahány,
hogya facér lépted rigan kocogott a sikátor
mauskafejes kövein: gilkili-gilkili-gunn -
Téged az istenek is tréfáruk végire számtak,
kényvli falat voltál mindig a föld kerékén.
Frískarikán számlak kutya farka varangyos a banda
hij csőré hőláhl! Béke legyen porodoz!

ÉLETÉNEK MEGNEMLŐT KÖTETEK

Hideg van. Versek. Kultúra Könyvnyomdai Műintézet, Pécs, 1934.

A ló és az ember. Versek. Nyugat, Pécs, 1935.

A természet dicsegete. Versek. János Pannonius Társaság, Pécs, 1938.

A vers születése. Dazantól, Pesti Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda, Pécs, 1939.

A holdbeli csónakos. Kalendos játék hátr képten. Budapest, 1941.

Theotrichia. Drámai költemény. Duzantól Könyvkiadó, Pécs, 1941.

Bolond Istók. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest, 1943.

Méltos. Versek. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest, 1944.

A tejjesség élé. Móróc Zsigmond Kiadó, Budapest, 1945.

A szerelmek ideje. Versek. Új Műk Irodalmi Intézet R. T. (Singer és Wolfner), Budapest, 1946.

Elyvám. Versek. Móróc Zsigmond Kiadó, Budapest, 1946.

Gyűrűsöknök. Versek. Hírcs Gyula rajzaival. Új Műk Irodalmi Intézet R. T. (Singer és Wolfner), Budapest, 1946.

A fűgök tomica. Versek. Egyetemi Nyomda, Budapest, 1947. Testelen nyáj. Budapest, 1947.

Bóbita. Ifjúsági Kiadó, Budapest, 1955.

A halgatók tomija. Harminc év venciól. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1956.

A Mók idénte (móforlítások). Magvető Kiadó, Budapest, 1958. Tarka fűgő. 120 vers az év 12 hónapjára (Károlyi Aranyó). Magvető Kiadó, Budapest, 1958.

Tündök. Magyar Műhely, Pécs, 1964.

Tündök. Magvető Kiadó, Budapest, 1964.

Gyermekjátékok. Móra Kiadó, Budapest, 1965.

Hold és sárkány. Két dráma (A holdbeli csónakos, Octopus). Magvető Kiadó, Budapest, 1967.

Merő Satorus. Magvető Kiadó, Budapest, 1968.

Zamuzam. Móra Kiadó, Budapest, 1969.

Psyché. Egy hajdani költemény irása. Magvető Kiadó, Budapest, 1972.

Tébrország. Reich Károly rajzaival. Móra Kiadó, Budapest, 1972.

Ha a világ régi lenne. Méra Kiadó, Budapest, 1973.
Tízecsgy szimfónia. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1973.
ABC. Magyar Helikon Könyvkiadó-Szépirodalmi Könyvkiadó,
Budapest, 1974.
111 vers. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1974.
Hemdzsét ország (Károlyi Annyval). Komath Kiadó,
Budapest, 1975.
Áthallások. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1976.
Három veréb hat szemmel. Szépirodalmi Könyvkiadó,
Budapest, 1977.
Harmincöt vers. Magyar Könyvkiadó, Budapest, 1978.
Bánsági képek (Mátyás Ferenccel rajzával). Képzőművészeti
Alapítvány, Budapest, 1979.
Egyvörös versek. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1979.
Magyar Helikon-Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1979.
Szent György és a sikány. Nemzeti Színház, Budapest, 1979.
Ének a határtalanról. Magyar Könyvkiadó, Budapest, 1980.
Wéles Sándor kéziratos költsége. Szépirodalmi Könyvkiadó,
Budapest, 1981.
Maharishi verseibe. Békés Megyei Könyvtár, Békéscsaba, 1982.

Három veréb hat szemmel I-II. 2. bőv. kiadás. Magyar Könyvkiadó,
Budapest, 1983.
Szingitrikok. Magyar Könyvkiadó, Budapest, 1983.
Puma romanói. Magyar Könyvkiadó, Budapest, 1984.
Magyar emlékek. Száz kis életrajz. Budapest, 1985.
Külszemlő. Magyar Könyvkiadó, Budapest, 1987.
Csak jóték? Val. és szék. Steinert Ágota. KISZ KB
Kulturális Osztálya, Budapest, 1987.
Fairy spring. Fekők és székők egy vidám színháza.
Helikon, Budapest, 1988.
A költő új ismeret vagy Pecs 2086-án. Történelmi panorámák
2 részben. Madách Színház, Budapest, 1989.
Csibéri. Terra Kiadó, Budapest, 1989.
A rókák. Tiltos Kiadó, Budapest, 1989.
A selyem föld éneke. Magyar Könyvkiadó, Budapest, 1989.
HALÁLA UTÁN MEGJELENT KÖTETEK
Szent Miklós. Budapest, 1992.
Dukkeri személynézet, iskolai dolgozatai, levelei. Gyökér,
Házikó Kiadó, 1992.

Ha a világ régi lenne (új előgondolat). Kalligram, Bratislava, 1992.
Sző és kép. Pesti Szalon, Budapest, 1993.
Wéles Sándor sírjai. Károlyi Anny és Wéles Sándor kéziratos
versek könyve. Szék. Szignóthy Gábor. Csontváry Kiadó,
Budapest, 1993.
Fantasztika orientálé. Borda Antikvárium, Budapest, 1994.
Tollrajzok. Rajz Wéles Sándor, írási Károlyi Anny.
Phelobiblos Kiadó, Budapest, 1995.
Parhuzamos napló. Wéles Sándor és Nyitartó Zoltán keleti útja.
Csonell. Steinert Ágota. Teremtés Kiadó, Budapest, 1998.
Pisapoc. Pajzán versek. Helikon, Budapest, 2001.
Ortopos, vagy Szent György és a Sárkány lényétája.
Tudomány és Hírvadás, két részben.
Bibliai Kiadó-Karona József Színház, Budapest, 2002.
62 poéma – 62 vers. Marescaux Kiadó, Budapest, 2004.
Holdakönyv (Pásztor Belivá). Napkút Kiadó, Budapest, 2004.
Szingitrikok. Argamentum Kiadó, Budapest, 2005.
Az újazka család. Toricom, Budapest, 2009.
Köszönés. Méra Kiadó, Budapest, 2012.

ÉLETMŰELKEDÉSEK
Egybegyűjtött versek I-II. Magyar Könyvkiadó, Budapest, 1970.
Egybegyűjtött versek I-II. 2. kiad. Magyar Könyvkiadó,
Budapest, 1973.
Egybegyűjtött versek I-III. 3. bőv. kiad. Magyar Könyvkiadó,
Budapest, 1975.
Egybegyűjtött műfordítások I-III. Magyar Könyvkiadó,
Budapest, 1976.
Egybegyűjtött versek I-III. 4. bőv. kiad. Magyar Könyvkiadó,
Budapest, 1981.
Egybegyűjtött versek I-III. 5. bőv. kiad. Magyar Könyvkiadó,
Budapest, 1987.
Egybegyűjtött levelek. Pesti Szalon Kiadó, Budapest, 1998.
Versek a hagyományból. Egybegyűjtött versek. IV. Szavak Kiadó,
Budapest, 1999.
Egybegyűjtött versek. Versek, kisebb prózai írások.
I-III. 6. bőv. kiad. Argamentum Kiadó, Budapest, 2003.

EGYBÉNYVETŐTT MŰVEK

Egybegyűjtött költemények. I-III. Helikon Kiadó, Budapest, 2008-2009.

Három veréb hat szemmel. I-II. Helikon Kiadó, Budapest, 2010.

Psyché. 4. kiad. Helikon Kiadó, Budapest, 2010.

Egybegyűjtött prózai írások. Helikon Kiadó, Budapest, 2011.

Egybegyűjtött színdarabok. Helikon Kiadó, Budapest, 2011.

Egybegyűjtött műfordítások I-IV. 2. bőv. kiad. Helikon Kiadó, Budapest, 2011-2012.

Elhagyott versek. Helikon Kiadó, Budapest, 2011.

VÁLOGATÁSOK

Válogatott versek. Magvető Kiadó-Szépírókért Könyvkiadó, Budapest, 1976.

Wémes Sándor legújabb versei. Albatross Kiadó, Bukarest, 1985.

Sok természet. Válogatott versek. Pesti Szalon, Budapest, 1993.

Wémes Sándor válogatott versei I-III. Uránia Kiadó, Budapest, 1996.

Kutyafőli Aladár. Helikon Kiadó, Budapest, 2013.

Válogatott versek. Helikon Kiadó, Budapest, 2013.

Wémes

A KIÁLLÍTÁS HELYSZÍNEI

Kőszeg, Chernel Kálmán Városi Könyvtár	2013. október 8 – 2013. december 8.
Szombathely Berzsenyi Dániel Könyvtár	2013. december 12 – 2014. január 12.
Bük, Művelődési és Sportközpont, Könyvtár	2014. január 22 – 2014. február 22.
Muraszombat, Területi és Tanulmányi Könyvtár / Szlovénia	2014. február 27 – 2014. április 29.
Alsóőr, Magyar Művelődési Intézet / Ausztria	2014. május 9 – 2014. június 10.
Vép Művelődési Ház és Könyvtár	2014. június 12 – 2014. július 12.

Sokféle beavatás van. Beavatáson estél át, mikor beszélni megtanultál, vagy mikor megtudtad az emberi fejfenntartás módját. Vannak hasznos és káros beavatások, évekig-tartók és pillanatnyiak, élvezetesek és kínosak, fénylők és sötétek.

A legfőbb beavatás, melytől függ, hogy illeted a mívelő jelenségek közt örökdő-s, vagy az örök dolgokhoz emelkedő: így foglalkozható szavakkal:

